

LEE HALL

MALÍŘI ZE ŠACHTY

podle knihy Williama Feavera

Pitmen Painters

Z angličtiny přeložil Pavel Dominik

Pistorius & Olšanská

Příbram 2014

Tato publikace vychází s laskavou podporou
Státního fondu kultury ČR.

The Pitmen Painters
Copyright © Lee Hall, 2008
Translation © Pavel Dominik, 2014
c/o Aura-Pont s. r. o. Praha

ISBN 978-80-87053-98-0

Harry Wilson: *Ashingtonská šachta* (1936)

Len Robinson: *Nadhazovač* (1950)

Oliver Kilbourn: *Svážení vozíků přes zaplavenou chodbu*
(z cyklu *Můj život havíře*, 1975)

Oliver Kilbourn: *Sobotní večer v baru* (1940)

Mickeymu Kellymu,
který mě zasvětil do výtvarného umění

Předmluva

Premiéra hry *Malíři ze šachty* se uskutečnila v září 2007 v newcastleském Live Theatre. S tímto divadlem udržuji už mnoho let přátelské vztahy a bylo mi potěšením pracovat s týmem lidí, které jsem většinou dobře znal a v nichž téma hry tak silně rezonovalo. Téměř všichni na severovýchodě Anglie jsou nějakým způsobem spojeni s těžebním průmyslem – rozhodně to platilo pro mnohé z nás na zkušebně. Podobní havířům z naší hry jsme použili své životy a jejich pomocí umělecky ztvárnili životní realitu regionu.

Výsledek je sice triumfem, jehož zčásti dosáhli lidé podobající se havířům v naší hře, avšak podle mého mínění jsme zároveň všichni pocítovali smutek, že většina společnosti je z toho, čemu se věnujeme my, v dnešní době stále vyloučena. Navzdory občasným výjimkám, jako je Damien Hirst či Tracey Eminová, zůstává svět umění neúměrně zaplaven potomky středostavovských rodin.

Vyrůstal jsem v šedesátých a sedmdesátých letech a první generace, která měla těžít z odvážných kroků labouristické vlády z roku 1945, obzvláště v oblasti školství, dosáhla dospělosti s přesvědčením, že umění je nezbytnou součástí plně prožitého života. Kořeny Live Theatre sahají právě do tohoto okamžiku, kdy se objevila nesmírně naléhavá potřeba, téměř misionářský zápal přiblížit umění sociálně slabým vrstvám. Nadšen jejich úsilím, nechal jsem se vtáhnout do života, který mi přinášel úžasné uspokojení. Dnes však stejně jako tolik jiných kolegů shledávám, že kola pokroku se nyní začínají otáčet pozpátku. Globalizace kapitálu, monopolizace masmédií a deregulace televize daly vzniknout situaci, kdy se nám dostává méně kultury, ale platíme za ni víc. Je to k smíchu a zároveň k pláči, neboť příslušníci pracujících tříd, kteří jsou zbaveni politické moci a duchovní útěchy, pozbývají rovněž možnosti být součástí živé kultury, jíž si tak nenasytně užívají jejich vykořisťovatelé.

Z tohoto důvodu, jako reakci na názor, že „ohlupování“ je nevyhnutelné, je-li tržním silám ponechána volná ruka, jsme připravili inscenaci hry o hornických malířích. V mých představách jsou ani ne tak anomálií, jako spíše odrazem hluboké touhy příslušníků pracujících tříd a dělnického hnutí dosáhnout na to nejlepší, co může život poskytnout. Naši horníci

se nespokojili s pouhým pozorováním, ale sami umění tvořili, a v tomto ohledu v nich vidím přímo ukázkový případ. Pokud pohlížíme na kulturu či vysoké umění jako na cosi izolovaného, určeného pouze k rozjímání, jako na něco, co se kupuje a prodává, jsme na hony vzdáleni názoru na kulturu a umění, jaký panoval po několik tisíciletí před nástupem průmyslové revoluce. Kultura má být součástí života, nikoli tržní komoditou, a umění by mělo především umožňovat co nejširší účast. Skutečné umění patří všem a je aktivní; nikdo ho nevlastní, mělo by být intelektuálním a emocionálním vzduchem, který dýcháme. Čím více lidí se na něm podílí, tím je bohatší, a s každým člověkem, který je z něho vyloučen, se stáváme chudšími.

Není sporu o tom, že žijeme ve věku nesmírné tvůrčí aktivity. Internet revolučním způsobem změnil způsob komunikace, ale zároveň nelze nevnímat jistý pocit ztráty. Vidíme životy postižené nedostatkem porozumění a nespočetné spousty lidí, jimž je po kapkách vpravováno do žil ignoranství. Zřejmě jsem tuto hru napsal, abych si připomněl, že se něco skutečně ztratilo, či že byla přinejmenším promarněna příležitost; avšak lítost nad atrofováním našeho kulturního svalstva nemusí pouze vyvolávat nostalgii – protože existuje-li něco, na co se dá vzpomínat, musí být také ještě o co usilovat.

Lee Hall, březen 2008